

Nemzeti fenntartható fogyasztás és termelés (FFT) stratégiák az Európai Unióban

Fenntartható Fogyasztás Magyarországon
Tudományos Konferencia
Budapest 2007. december 18.

Szlezák József

Regionális Környezetvédelmi Központ (REC)

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER

Az előadás felépítése

I. rész:

A „*Nemzeti fenntartható fogyasztás és termelés (FFT) stratégiák az EU tagállamaiban – kiválasztott esetek összehasonlító áttekintése*” c. tanulmány ismertetése

A tanulmányt a Természeti Erőforrás- és Hulladékgazdálkodás Európai Témaközpont (ETC/RWM) és az Európai Környezetvédelmi Ügynökség (EEA) készítette az „*Idő a cselekvésre – a fenntartható fogyasztás és termelés gyakorlatba ültetése Európában*” konferenciára

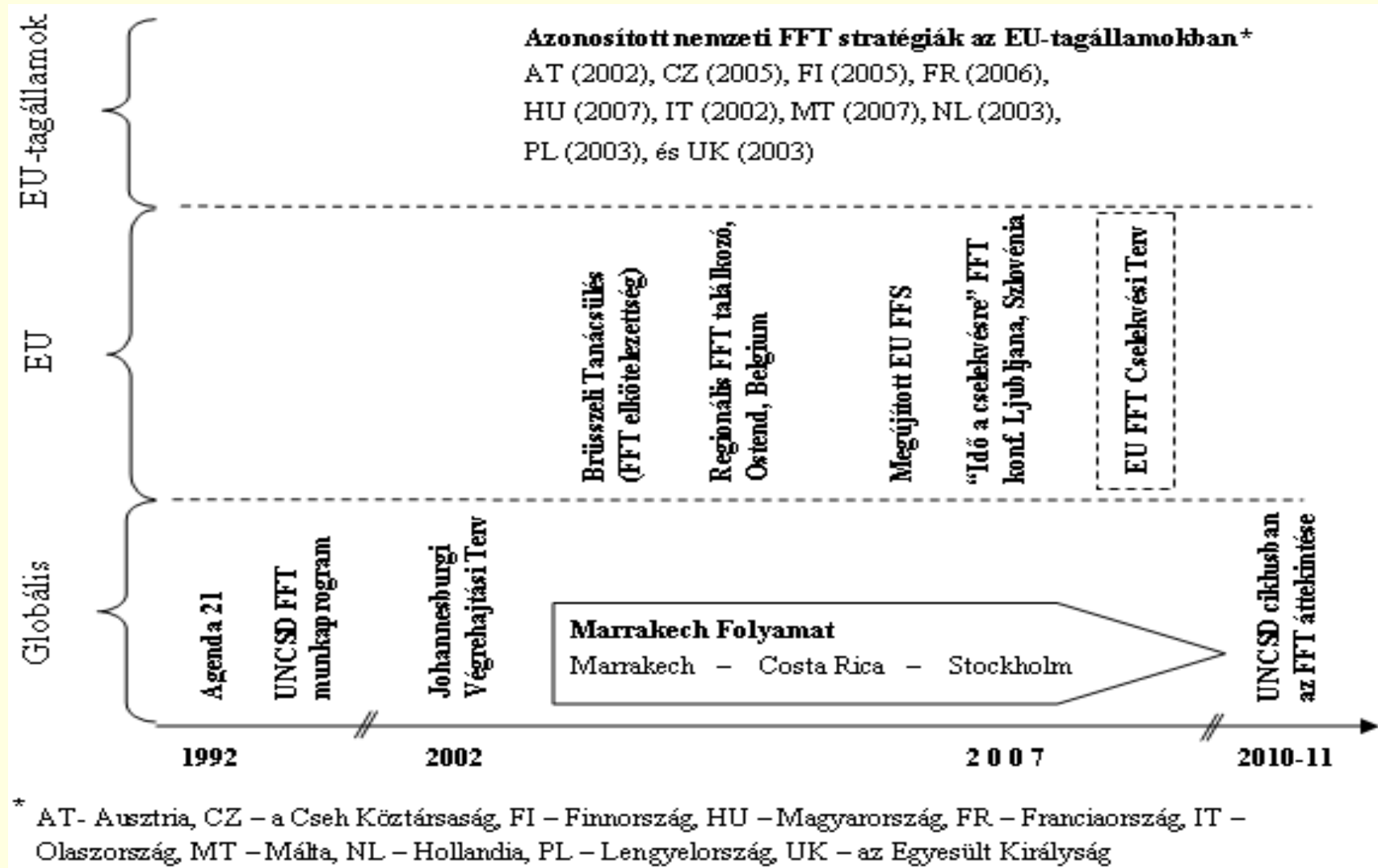
<http://www.mop.gov.si/en>

II. rész:

A magyar nemzeti fenntartható fejlődési stratégia „Fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások” prioritás-területének összevetése az ETC/RWM – EEA tanulmány által áttekintett stratégiákkal, a tanulmány szempontjai szerint

Nemzeti FFT stratégiák készítése: kontextus és tendenciák az EU tagállamokban

A tanulmány céljai

- Mely EU tagállamok készítettek már tematikus FFT stratégiát, avagy foglalkoznak az FFT kérdéssel közvetlenül, egyben átfogó módon a nemzeti fenntartató fejlődés stratégiájukban?
- Mely célok és prioritások kerültek előtérbe az élelmiszer- és táplálék biztonság, az egészségügyi és a környezetvédelmi kapcsolatos tevékenységeket (építési tevékenységek és a háztartások működtetése), továbbá iii) a mobilitás kérdéskörét?
- Milyen mutató- és célszámok lettek kijelölve a stratégia-végrehajtás nyomon követésére?
- Milyen módon történt az FFT stratégiák készítése (az érdekelt felek bevonása, koordinációs mechanizmusok stb.) és melyek a legfontosabb felelősségek azok végrehajtásában?

A rendelkezésre álló időkeretben az előadás erre a két kérdésre fókuszál

Az ETC/RWM – EEA tanulmány által azonosított FFT stratégiák

A tanulmány fókuszában álló stratégiák

▶ Nemzeti SCP stratégiák	Tematikus FFT stratégia	NFFS
- Ausztria	készülőben	√ (2002)
- Cseh Köztársaság	√ (2005)	készülőben
- Egyesült Királyság	√ (2003)	√ (2005)
- Finnország	√ (2005)	√ (2006)
- Franciaország	n/a	√ (2006)
- Hollandia	n/a	√ (2003)
- Lengyelország	√ (2003)	n/a
- Magyarország	javaslat (2006)	√ (2007)
- Málta	n/a	√ (2007)
- Olaszország	készülőben	√ (2002)

Cselekvési területek a stratégiák fókuszában I.

▶ Öko-hatékonyság javítása

Az elsődleges fókusz a termelési folyamatok hatékonyságának javításán és az országhatárokon belüli lehetőségek kiaknázásán van ☺

Gazdasági ösztönzők, önkéntes megállapodások, intézményi innováció, cselekvési tervek, kutatás-fejlesztés és innováció, információ-csere

▶ Példamutatás az állami szektorban

Az esetek többségében az intézkedések köre túlmutat a zöld közbeszerzés gyakorlatán ☺

Zöld közbeszerzés, célszámok a működés környezeti teljesítményére vonatkozóan, integrált fenntarthatósági elemzés, fenntarthatósági stratégiák és beszámolók, lépések a fenntartható közbeszerzés irányába

Cselekvési területek a stratégiák fókuszában II.

► Fogasztói szokások megváltoztatása

A fókusz a kisebb jelentőségű, rutin fogyasztói szokások megváltoztatásán van, jelentősebb, az „életstílust” megváltoztatását célzó intézkedések (pl. személygépkocsiról tömegközlekedésre váltás stb.) nem jellemzőek ☹

Oktatás és tudatosság fejlesztés, termékek környezeti teljesítményével kapcsolatos információ biztosítása, kampányok és társadalmi egyeztető folyamatok

► Gazdasági szabályozó eszközök és önkéntes vállalások

A gazdasági szabályozás területén az intézkedések koordinálása és a hosszú távú tervezés a témában általánossá válik ☺

Normatív szabályozásra csak eseti példa van

Ökológiai Adóreform / környezeti adók rendszere, egyedi gazdasági szabályozók (ÁFA megkülönböztetetten), a környezetre káros támogatások és külső hatások felmérése

Cselekvési területek a stratégiák fókuszában III.

▶ Kutatás, öko-innováció és a környezet-technológiák ágazat

Változatos ösztönzők (gazdasági, intézményi stb.), tudatosan az „SCP nevében”

▶ Termékpolitika

A környezetileg jobb teljesítménnyel bíró termékek „tömeg piacosítása”, információ szolgáltatás a termék környezeti teljesítményéről, eco-design, termék-szolgáltatás rendszerek

▶ Intézményi innováció

Kormányzati koordinációs és tanácsadó intézmények, a stratégia megvalósítását támogató intézmények, kiszervezés („megvalósító szervezetek”)

A három, a tanulmány fókuszában álló FFT terület értékelése I

A három terület a stratégiák fókuszában áll, ugyanakkor:

jelentős „hézagok” tapasztalhatóak, pl. az életciklus szemlélet, de az FFT kategóriákon belüli fókuszok (pl. húsfogyasztás kérdésköre) tekintetében ☹

▶ **Élelmiszerek termelési-fogyasztási rendszerei**

Az FFT témakörével közvetlenül azonosított terület

Fókusz: a termelési oldalon (mezőgazdaság)

Közvetlenül nem kerül tárgyalásra: élelmiszer „mérőkövek”, hús fogyasztás, az életciklus fogyasztói oldalán fellépő hatások (hűtés, csomagolási hulladék stb.)

A három, a tanulmány fókuszában álló FFT terület értékelése II

► A lakhatással kapcsolatos tevékenységek

Az FFT témakörével csak közvetve azonosított terület

Fókusz: ásványi anyag gazdálkodás, hőszigetelés, önkéntes vállalások az épületek környezeti teljesítményével kapcsolatban, építési hulladék, megújuló energiák források és CHP

Közvetlenül nem kerül tárgyalásra: a háztartási eszközök energiafelhasználása, ezzel kapcsolatos fogyasztói magatartás

► Mobilitás

Az NFFS-ek minden esetben kiemelten kezelik, nem feltétlenül az „SCP nevében”

Fókusz: személyes mobilitás, tömegközlekedés

Légi közlekedés: az Egyesült Királyság, Finnország és Franciaország elkötelezett az EU ETS kibővítésére (vagy más megoldásra)

A stratégiák tartalma néhány jellemzően FFT megfontolás szemszögéből

▶ A környezeti vs. egyéb fenntarthatósági megfontolások

Az elsődleges fókusz: a fenntarthatóság környezetvédelmi szempontjai

Gazdaság- környezet összefüggések (nyer-nyer szituáció): számos példa

A fenntarthatóság szociális szempontjai: munkahely-teremtő potenciál

▶ Országhatárokon belüli ügyek vs. megfontolások a globális gazdaság perspektívájából

Az országhatáron belüli ügyek dominálnak

A nemzetközi vonatkozások: a kereskedelem liberalizációjának és az FFT nemzetközi fórumokon való promotálása

Globális gazdaság: Erőforrás-felhasználás és a környezeti teher áttétele?

▶ FFT építőelemek vs. rendszerszemléletű megközelítés

Mind építőelemek, mind a rendszerszerű megközelítés jegyei

Rendszerszemlélet jegyei: Ökológiai Adóreform, strukturális változások ösztönzése a mezőgazdaságban, kisebb mértékben a közlekedés szektorban

A magyar NFFS és az FFT prioritás-terület

A magyar NFFS (2007) tartalma:

▶ **A fenntarthatóságot veszélyeztető társadalmi folyamatok kezelése, fenntartható folyamatok erősítése**

A népesedési problémák kezelése

Egészségmegőrzés és az egészséges életmód kialakítása

Társadalmi kohézió és a foglalkoztatás javítása

▶ **A környezet eltartó képességének megőrzése**

Természeti értékek védelme

Az éghajlatváltozás veszélyét erősítő tevékenységek visszaszorítása és felkészülés az éghajlatváltozásra

Fenntartható vízgazdálkodás kialakítása

▶ **A gazdaság fejlesztése a fenntartható fejlődés követelményi szerint**

A versenyképesség fenntartható erősítése

Fenntartható termelési eljárások és fogyasztási szokások

Az energiagazdálkodás átalakítása

Fenntartható mobilitás és térszerkezet kialakítása

Gazdasági szabályozás

A végrehajtás átfogó feladatai, eszközei (...)

A Stratégia FFT prioritása alatt kijelölt „legfontosabb cselekvési területek”

- **Az adórendszer közép-, illetve hosszú távú átalakítása (TF 1);**
- **Közbeszerzések (TF 2);**
- **Kutatás és technológiafejlesztés ösztönzése (TF 3);**
- **Fenntartható termelés és fogyasztás kialakulásának támogatása (TF 4);**
- **Hulladékok keletkezésének megelőzése (TF 5);**
- **Ipari ökológiai rendszerek felállítása (TF 6);**
- **Környezettudatos terméktervezés (TF 7);**
- **Újra használat és újrahasznosítás erősítése; másodlagos nyersanyagpiacok kialakítása (TF 8);**
- **A fogyasztói magatartás megváltoztatása (TF 9);**
- **A „zöld marketing” konzisztens rendszerének kidolgozása és elterjesztése (TF 10);**
- **A nem hasznosítható hulladék környezetbarát ártalmatlanítása (TF 11);**
- **Fenntartható ásványvagyon-gazdálkodás (TF 12);**

Összevetés az ETC/RWM - EEA tanulmány legfontosabb megállapításaival I.

SCP jövőkép?

Az SCP „lehetőség oldala”? zöld gazdaság, új szolgáltatások, munkahely-teremtő potenciál?

A többi áttekintett stratégia elsőbbségi cselekvési területeivel való összevetés:

[Lásd a 3. sz. táblázat](#)

A három, a tanulmány fókuszában álló FFT terület értékelése

▶ Élelmiszerek termelési-fogyasztási rendszerei

Semmilyen módon nem áll a magyar NFFS fókuszában ☹

▶ A lakhatással kapcsolatos tevékenységek

Az építési szokások megváltoztatása és az épületek energiafelhasználása a stratégia fókuszában áll, bár nem az FFT prioritás alatt

▶ Mobilitás

Ezzel a területtel külön prioritás foglalkozik „Fenntartható mobilitás és trészerkezet biztosítása” – számos ponton túlmutat a többi áttekintet stratégia szándékain

Köszönöm figyelmüket!

Elérhetőség:

Szlezák József

Project menedzser

Környezetpolitikák Osztály

Regionális Környezetvédelmi Központ (REC)

2000 Szentendre

Ady E. u. 9.-11.

Tel.: 06-26-504-000 / 325

E-mail: JSzlezak@rec.org

Web:

http://www.rec.org/REC/Programs/environmental_policy/sustainable_consumption.html

&

<http://waste.eionet.europa.eu/>

REGIONAL ENVIRONMENTAL CENTER

www.rec.org